

TƯ TƯỞNG HỒ CHÍ MINH

CHƯƠNG 6

TƯ TƯỞNG HỒ CHÍ MINH VỀ VĂN HÓA, ĐẠO ĐỨC, CON NGƯỜI

TS. Nguyễn Thị Thúy Thanh

Hồ Chí Minh được tổ chức UNESCO ghi nhận là anh hùng giải phóng dân tộc, nhà văn hóa kiệt xuất Việt Nam trong Nghị quyết 24C/18.65 của Khóa họp 24 Đại hội đồng UNESCO từ 20/10 đến 20/11/1987. Nội dung Nghị quyết khẳng định: Hồ Chí Minh để lại một dấu ấn trong quá trình phát triển của nhân loại vì hòa bình, độc lập dân tộc, dân chủ và tiến bộ xã hội. Người có sự đóng góp quan trọng về nhiều mặt trong các lĩnh vực văn hóa, giáo dục, nghệ thuật. Tư tưởng của Người là sự kết tinh truyền thống văn hóa hàng ngàn năm của dân tộc Việt Nam và hiện thân cho khát vọng của các dân tộc trong việc khẳng định bản sắc văn hóa dân tộc mình và tiêu biểu cho việc thúc đẩy sự hiểu biết lẫn nhau.

- **Về kiến thức:** Cung cấp cho sinh viên những kiến thức cơ bản của tư tưởng Hồ Chí Minh về văn hóa, đạo đức, con người. Trên cơ sở đó, người học biết vận dụng vào thực tiễn, thể hiện trách nhiệm xây dựng văn hóa, đạo đức, con người Việt Nam hiện nay theo tư tưởng Hồ Chí Minh.
- **Về kỹ năng:** Góp phần giúp cho sinh viên phương pháp tư duy mới trong học tập, nghiên cứu; tự mình biết đào sâu lý luận gắn với thực tiễn với tinh thần độc lập, sáng tạo.
- **Về tư tưởng:** Trên cơ sở nhận thức khoa học, sinh viên có niềm tin về giá trị tư tưởng Hồ Chí Minh mãi mãi soi đường cho sự nghiệp cách mạng nhân dân ta giành thắng lợi đồng thời chống lại các quan điểm sai trái, luận điệu thù địch nhằm phủ nhận, xóa bỏ tư tưởng Hồ Chí Minh nói chung, tư tưởng của Người về văn hóa, đạo đức, con người nói riêng.

6.1 Tư tưởng Hồ Chí Minh về văn hóa

6.2 Tư tưởng Hồ Chí Minh về đạo đức

6.3 Tư tưởng Hồ Chí Minh về con người

6.4 Xây dựng văn hóa, đạo đức, con người Việt Nam hiện nay theo tư tưởng Hồ Chí Minh

6.1. TƯ TƯỞNG HỒ CHÍ MINH VỀ VĂN HÓA

6.1.1

Một số nhận thức chung
về văn hóa và quan hệ
giữa văn hóa với các lĩnh
vực khác

6.1.2

Quan điểm của Hồ Chí
Minh về vai trò của văn
hóa

6.1.3

Quan điểm của Hồ Chí
Minh về xây dựng nền
văn hóa mới

6.1.1. MỘT SỐ NHẬN THỨC CHUNG VỀ VĂN HÓA VÀ QUAN HỆ GIỮA VĂN HÓA VỚI CÁC LĨNH VỰC KHÁC

a. Quan niệm của Hồ Chí Minh về văn hóa

Hồ Chí Minh đã đưa ra quan niệm về văn hóa:

“Vì lẽ sinh tồn cũng như mục đích của cuộc sống, loài người mới sáng tạo và phát minh ra ngôn ngữ, chữ viết, đạo đức, pháp luật, khoa học, tôn giáo, văn học, nghệ thuật, những công cụ cho sinh hoạt hằng ngày về mặc, ăn, ở và các phương thức sử dụng. Toàn bộ những sáng tạo và phát minh đó tức là văn hóa. Văn hóa là sự tổng hợp của mọi phương thức sinh hoạt cùng với biểu hiện của nó mà loài người đã sản sinh ra nhằm thích ứng những nhu cầu đời sống và đòi hỏi của sự sinh tồn.”

6.1.1. MỘT SỐ NHẬN THỨC CHUNG VỀ VĂN HÓA VÀ QUAN HỆ GIỮA VĂN HÓA VỚI CÁC LĨNH VỰC KHÁC

b. Quan điểm của Hồ Chí Minh về quan hệ giữa văn hóa với các lĩnh vực khác

Quan hệ giữa văn hóa với chính trị

- Chính trị được giải phóng thì văn hóa mới được giải phóng. Chính trị giải phóng mở đường cho văn hóa phát triển.
- Văn hóa không thể đứng ngoài mà phải ở trong chính trị, tức là văn hóa phải phục vụ nhiệm vụ chính trị, đồng thời mọi hoạt động của tổ chức và nhà chính trị phải có hàm lượng văn hóa.

Quan hệ giữa văn hóa với kinh tế

- Kinh tế thuộc cơ sở hạ tầng, văn hóa thuộc kiến trúc thượng tầng. Cơ sở hạ tầng có kiến thiết rồi văn hóa mới kiến thiết được.
- Tuy nhiên văn hóa cũng không thể đứng ngoài mà phải đứng trong kinh tế, nghĩa là văn hóa không hoàn toàn phụ thuộc vào kinh tế, mà có vai trò tác động tích cực trở lại kinh tế.

6.1.1. MỘT SỐ NHẬN THỨC CHUNG VỀ VĂN HÓA VÀ QUAN HỆ GIỮA VĂN HÓA VỚI CÁC LĨNH VỰC KHÁC

b. Quan điểm của Hồ Chí Minh về quan hệ giữa văn hóa với các lĩnh vực khác

Quan hệ giữa
văn hóa
với xã hội

Giải phóng về chính trị thì văn hóa mới có điều kiện phát triển. Xã hội thế nào văn hóa thế ấy. Phải làm cách mạng giải phóng dân tộc, giành chính quyền về tay nhân dân, giải phóng chính trị, giải phóng xã hội, đưa Đảng Cộng sản Việt Nam lên địa vị cầm quyền, thì mới giải phóng được văn hoá.

6.1.1. MỘT SỐ NHẬN THỨC CHUNG VỀ VĂN HÓA VÀ QUAN HỆ GIỮA VĂN HÓA VỚI CÁC LĨNH VỰC KHÁC

b. Quan điểm của Hồ Chí Minh về quan hệ giữa văn hóa với các lĩnh vực khác

Về giữ gìn bản sắc văn hóa dân tộc, tiếp thu văn hóa nhân loại:

- Bản sắc văn hóa dân tộc là những giá trị văn hóa bền vững của cộng đồng các dân tộc Việt Nam; là thành quả của quá trình lao động sản xuất, sản xuất, chiến đấu và giao lưu của con người Việt Nam.
- Bản sắc văn hóa dân tộc chứa đựng giá trị lớn và có ý nghĩa quan trọng đối với sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc. Nó phản ánh những nét độc đáo, đặc tính dân tộc. Nó là ngọn nguồn đi tới chủ nghĩa Mác - Lênin. Chăm lo cốt cách dân tộc, đồng thời cần triệt để tẩy trừ mọi di hại thuộc địa và ảnh hưởng nô dịch của văn hóa đế quốc, tôn trọng phong tục, tập quán, văn hóa của các dân tộc ít người.

a. Văn hóa là mục tiêu, động lực của sự nghiệp cách mạng

Văn hóa là mục tiêu: nhìn một cách tổng quát, văn hóa là quyền sống, quyền sung sướng, quyền tự do, quyền mưu cầu hạnh phúc; là khát vọng của nhân dân về các giá trị chân, thiện, mỹ. Đó là một xã hội dân là chủ và dân làm chủ, công bằng, văn minh, ai cũng cơm ăn áo mặc, ai cũng được học hành; một xã hội mà đời sống vật chất và tinh thần của nhân dân luôn luôn được quan tâm và không ngừng nâng cao, con người có điều kiện phát triển toàn diện.

a. Văn hóa là mục tiêu, động lực của sự nghiệp cách mạng

Văn hóa là động lực của sự nghiệp cách mạng:

Văn hóa chính trị	Văn hóa văn nghệ	Văn hóa giáo dục	Văn hóa đạo đức	Văn hóa pháp luật
Là một trong những động lực có ý nghĩa soi đường cho quốc dân đi, lãnh đạo quốc dân để thực hiện độc lập, tự cường, tự chủ.	Góp phần nâng cao lòng yêu nước, lý tưởng, tình cảm cách mạng, sự lạc quan, ý chí, quyết tâm và niềm tin vào thắng lợi cuối cùng của cách mạng.	Diệt giặc đói, xóa mù chữ, với sứ mệnh “trồng người”, văn hóa giáo dục đào tạo con người mới, cán bộ mới, nguồn nhân lực chất lượng cao cho sự nghiệp cách mạng.	Nâng cao phẩm giá, hướng con người tới các giá trị chân, thiện, mỹ.	Bảo đảm dân chủ, trật tự, kỷ cương, phép nước.

6.1.2. MỘT SỐ NHẬN THỨC CHUNG VỀ VĂN HÓA VÀ QUAN HỆ GIỮA VĂN HÓA VỚI CÁC LĨNH VỰC KHÁC

b. Văn hóa là một mặt trận

- Văn hóa là một mặt trận là nói đến một lĩnh vực hoạt động có tính độc lập, có mối quan hệ mật thiết với các lĩnh vực khác, đồng thời phản ánh tính chất cam go, quyết liệt của hoạt động văn hóa, là cuộc đấu tranh trên lĩnh vực văn hóa - tư tưởng.
- Theo Hồ Chí Minh, văn hóa là một mặt trận, nghệ sĩ là chiến sĩ, tác phẩm văn nghệ là vũ khí sắc bén trong cuộc đấu tranh cách mạng.
- Để làm tròn nhiệm vụ, chiến sĩ nghệ thuật phải có lập trường tư tưởng vững vàng; ngòi bút là vũ khí sắc bén trong sự nghiệp “phò chính trừ tà”. Phải bám sát cuộc sống thực tiễn, đi sâu vào quần chúng, để phê bình nghiêm khắc những thói xấu như tham ô, lười biếng, lãng phí, quan liêu, và ca tụng chân thật những người tốt việc tốt để làm gương mẫu cho chúng ta ngày nay và giáo dục con cháu đời sau.

6.1.2. MỘT SỐ NHẬN THỨC CHUNG VỀ VĂN HÓA VÀ QUAN HỆ GIỮA VĂN HÓA VỚI CÁC LĨNH VỰC KHÁC

c. Văn hóa phải phục vụ quần chúng nhân dân

Tư tưởng Hồ Chí Minh phản ánh khát vọng hạnh phúc của nhân dân. Tư tưởng văn hóa của Người cũng vì nhân dân, phục vụ nhân dân, “từ trong quần chúng ra. Về sâu trong quần chúng”. Trên cơ sở đó để định hướng giá trị cho quần chúng. Nhân dân là những người thẩm định khách quan, trung thực, chính xác các sản phẩm văn nghệ và là những người được hưởng thụ các giá trị văn hóa.

6.1.3. QUAN ĐIỂM CỦA HỒ CHÍ MINH VỀ XÂY DỰNG NỀN VĂN HÓA MỚI

Quan điểm của Hồ Chí Minh về xây dựng nền văn hóa mới Việt Nam, đó là là một nền văn hóa toàn diện, giữ gìn được cốt cách văn hóa dân tộc, bảo đảm tính khoa học, tiến bộ và nhân văn.

Trước Cách
mạng Tháng
Tám năm 1945

Hồ Chí Minh quan tâm đến việc xây dựng nền văn hóa dân tộc với năm nội dung: 1) Xây dựng tâm lý: Tinh thần độc lập tự cường. 2) Xây dựng luân lý: Biết hy sinh mình, làm lợi cho quần chúng. 3) Xây dựng xã hội: Mọi sự nghiệp liên quan đến phúc lợi của nhân dân. 4) Xây dựng chính trị: dân quyền. 5) Xây dựng kinh tế.

6.1.3. QUAN ĐIỂM CỦA HỒ CHÍ MINH VỀ XÂY DỰNG NỀN VĂN HÓA MỚI

Trong kháng
chiến chống
thực dân Pháp

Khi cả dân tộc bước vào cuộc kháng chiến trường kỳ, gian khổ, Hồ Chí Minh khẳng định lại quan điểm của Đảng ta từ năm 1943, đó là một nền văn hóa có tính chất dân tộc, khoa học và đại chúng.

Trong thời kỳ
xây dựng chủ
nghĩa xã hội

Trong thời kỳ nhân dân miền Bắc quá độ lên chủ nghĩa xã hội, Hồ Chí Minh chủ trương xây dựng nền văn hóa có nội dung xã hội chủ nghĩa và tính chất dân tộc

Theo tư tưởng Hồ Chí Minh, mối quan hệ giữa văn hóa và chính trị được thể hiện như thế nào?

- A. Chính trị và văn hóa là hai lĩnh vực độc lập không liên quan tới nhau.
- B. Chính trị phụ thuộc vào văn hóa.
- C. Văn hóa đứng ngoài chính trị.
- D. Chính trị được giải phóng thì văn hóa mới được giải phóng.

6.2. TƯ TƯỞNG HỒ CHÍ MINH VỀ ĐẠO ĐỨC

6.2.1

Đạo đức là gốc, là nền tảng tinh thần của xã hội, của người cách mạng

6.2.2

Quan điểm của Hồ Chí Minh về những chuẩn mực đạo đức cách mạng

6.2.3

Quan điểm của Hồ Chí Minh về những nguyên tắc xây dựng đạo đức cách mạng

6.2.1. ĐẠO ĐỨC LÀ GỐC, LÀ NỀN TẢNG TINH THẦN CỦA XÃ HỘI, CỦA NGƯỜI CÁCH MẠNG

Hồ Chí Minh khẳng định: đạo đức là nguồn nuôi dưỡng và phát triển con người; đạo đức là cái gốc của con người; là nền tảng, là sức mạnh, là tiêu chuẩn hàng đầu của người cách mạng.

Trong tác phẩm **Sửa đổi lỗi làm việc** (1947), Người viết: *“Cũng như sông thì có nguồn mới có nước, không có nguồn thì sông cạn. Cây phải có gốc, không có gốc thì cây héo. Người cách mạng phải có đạo đức, không có đạo đức thì dù tài giỏi đến mấy cũng không lãnh đạo được nhân dân”*.

6.2.1. ĐẠO ĐỨC LÀ GỐC, LÀ NỀN TẢNG TINH THẦN CỦA XÃ HỘI, CỦA NGƯỜI CÁCH MẠNG

Đạo đức trở thành nhân tố quyết định của sự thành bại của mọi công việc, phẩm chất mỗi con người

- Trong bài **Người cán bộ cách mạng** (1955), Hồ Chí Minh yêu cầu “*Người cán bộ cách mạng phải có đạo đức mạng... Mọi việc thành hay bại, chủ chốt là do cán bộ có thấm nhuần đạo đức cách mạng, hay là không*”.
- Tư tưởng đạo đức Hồ Chí Minh là đạo đức trong hành động, lấy hiệu quả thực tế làm thước đo. Chính vì vậy, Hồ Chí Minh luôn đặt đạo đức bên cạnh tài năng, gắn đức với tài, lời nói đi đôi với hành động và hiệu quả trên thực tế.
- Đạo đức còn là thước đo thể hiện lòng cao thượng của con người.
- Theo Hồ Chí Minh đức và tài phải gắn liền với nhau.

6.2.1. ĐẠO ĐỨC LÀ GỐC, LÀ NỀN TẢNG TINH THẦN CỦA XÃ HỘI, CỦA NGƯỜI CÁCH MẠNG

Hồ Chí Minh khẳng định: đạo đức là nguồn nuôi dưỡng và phát triển con người; đạo đức là cái gốc của con người; là nền tảng, là sức mạnh, là tiêu chuẩn hàng đầu của người cách mạng.

Trong tác phẩm **Đạo đức cách mạng** (1958), Hồ Chí Minh đã viết: *“Người cách mạng phải có đạo đức cách mạng làm nền tảng, mới hoàn thành được nhiệm vụ cách mạng vẻ vang”*.

6.2.2. QUAN ĐIỂM CỦA HỒ CHÍ MINH VỀ NHỮNG CHUẨN MỰC ĐẠO ĐỨC CÁCH MẠNG

a. Trung với nước, hiếu với dân

Trung, hiếu là những phẩm chất đạo đức cũ nhưng được Hồ Chí Minh mở rộng, đưa vào đó những nội dung mới.

Trung với nước

Là trung thành với sự nghiệp dựng nước và giữ nước. Nước ở đây là nước của dân, còn dân là chủ nhân của nước. Trung với nước là suốt đời phấn đấu cho Đảng, cho cách mạng.

Hiếu với dân

Là thương dân, tin dân, hiếu dân, học hỏi dân, lấy trí tuệ ở nhân dân, kính trọng dân, lấy dân làm gốc, phục vụ nhân dân hết lòng.

6.2.2. QUAN ĐIỂM CỦA HỒ CHÍ MINH VỀ NHỮNG CHUẨN MỰC ĐẠO ĐỨC CÁCH MẠNG

b. Cần, kiệm, liêm, chính, chí công vô tư

Cần

Là siêng năng, chăm chỉ, cố gắng dẻo dai, lao động có kế hoạch, sáng tạo, có năng suất cao; lao động với tinh thần tự lực cánh sinh, không lười biếng.

Kiệm

“Là tiết kiệm, không xa xỉ, không hoang phí, không bừa bãi”. Tiết kiệm sức lao động, tiết kiệm thì giờ, tiết kiệm tiền của của dân, của nước, của bản thân mình... “Cần với kiệm, phải đi đôi với nhau, như hai chân của con người”.

6.2.2. QUAN ĐIỂM CỦA HỒ CHÍ MINH VỀ NHỮNG CHUẨN MỰC ĐẠO ĐỨC CÁCH MẠNG

b. Cần, kiệm, liêm, chính, chí công vô tư

Liêm

“Là trong sạch, không tham lam”; là liêm khiết, “luôn luôn tôn trọng giữ gìn của công, của dân”, “Liêm là không tham địa vị. Không tham tiền tài. Không tham sung sướng. Không ham người tâng bốc mình.

Chính

“Nghĩa là không tà, nghĩa là thẳng thắn, đứng đắn. Chính được thể hiện rõ trong 3 mối quan hệ: Đối với mình - Chớ tự kiêu, tự đại. Đối với người: Chớ nịnh hót người trên. Chớ xem khinh người dưới.

Chí
công vô
tư

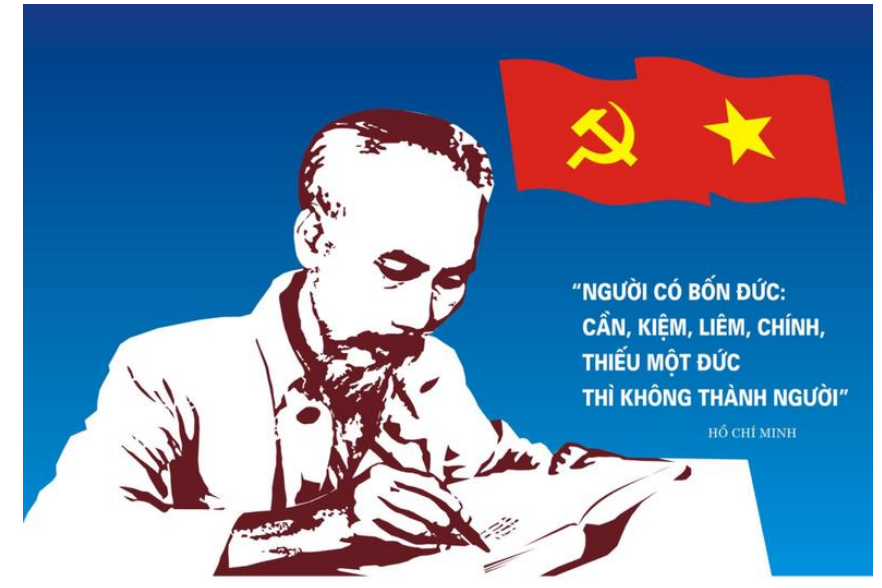
Là hoàn toàn vì lợi ích chung, không vì tư lợi; là hết sức công bằng, không chút thiên vị, công tâm, luôn đặt lợi ích của Đảng, của nhân dân, của dân tộc lên trên hết, trước hết.

6.2.2. QUAN ĐIỂM CỦA HỒ CHÍ MINH VỀ NHỮNG CHUẨN MỰC ĐẠO ĐỨC CÁCH MẠNG

b. Cần, kiệm, liêm, chính, chí công vô tư

Người viết:

“Trời có bốn mùa: Xuân, Hạ, Thu, Đông.
Đất có bốn phương: Đông, Tây, Nam, Bắc.
Người có bốn đức: Cần, Kiệm, Liêm, Chính.
Thiếu một mùa, thì không thành trời.
Thiếu một phương, thì không thành đất.
Thiếu một đức, thì không thành người”

6.2.2. QUAN ĐIỂM CỦA HỒ CHÍ MINH VỀ NHỮNG CHUẨN MỰC ĐẠO ĐỨC CÁCH MẠNG

b. Cần, kiệm, liêm, chính, chí công vô tư

- Hồ Chí Minh quan niệm, đối với một quốc gia, cần, kiệm, liêm chính là thước đo sự giàu có về vật chất, vững mạnh về tinh thần; thể hiện sự văn minh, tiến bộ.
- Để trở thành người có phẩm chất đạo đức tốt, phải hội đủ các yếu tố cần, kiệm, liêm, chính.
- Người coi cần, kiệm, liêm, chính là bốn đức tính cơ bản của con người, giống như bốn mùa của trời, bốn phương của đất.

6.2.2. QUAN ĐIỂM CỦA HỒ CHÍ MINH VỀ NHỮNG CHUẨN MỰC ĐẠO ĐỨC CÁCH MẠNG

c. Thương yêu con người, sống có tình nghĩa

- Theo Hồ Chí Minh, người cách mạng là người giàu tình cảm, có tình cảm cách mạng mới đi làm cách mạng. Vì yêu thương nhân dân, yêu thương con người mà Hồ Chí Minh sẵn sàng chấp nhận mọi gian khổ, hy sinh để đem lại độc lập cho dân tộc, tự do, hạnh phúc cho con người.
- Tình yêu thương con người ở Hồ Chí Minh trước hết dành cho những người nghèo khổ, những người bị áp bức, bóc lột không phân biệt màu da, dân tộc.

6.2.2. QUAN ĐIỂM CỦA HỒ CHÍ MINH VỀ NHỮNG CHUẨN MỰC ĐẠO ĐỨC CÁCH MẠNG

c. Thương yêu con người, sống có tình nghĩa

- Tình thương yêu con người theo Hồ Chí Minh phải được xây dựng trên lập trường của giai cấp công nhân, thể hiện trong mối quan hệ hằng ngày với bạn bè, đồng chí, anh em, phải được thể hiện ở hành động cụ thể thiết thực.
- Tình yêu thương con người đòi hỏi mỗi người phải chặt chẽ và nghiêm khắc với mình; rộng rãi, độ lượng và giàu lòng vị tha đối với người khác; phải có thái độ tôn trọng những quyền của con người, tạo điều kiện cho con người phát huy tài năng; nâng con người lên, kể cả những người nhất thời lầm lạc, không phải hạ thấp, càng không phải vùi dập con người.

6.2.2. QUAN ĐIỂM CỦA HỒ CHÍ MINH VỀ NHỮNG CHUẨN MỰC ĐẠO ĐỨC CÁCH MẠNG

d. Tinh thần quốc tế trong sáng

- Chủ nghĩa quốc tế là một trong những phẩm chất quan trọng nhất của đạo đức cộng sản.
- Nội dung chủ nghĩa quốc tế trong tư tưởng Hồ Chí Minh rất rộng lớn và sâu sắc. Đó là sự tôn trọng, hiểu biết, thương yêu và đoàn kết với giai cấp vô sản toàn thế giới, với các dân tộc bị áp bức, với tất cả các dân tộc và nhân dân các nước, với những người tiến bộ trên toàn cầu, chống lại mọi sự chia rẽ, hằn thù, bất bình đẳng và phân biệt chủng tộc; chống lại chủ nghĩa dân tộc hẹp hòi, sô vanh, biệt lập và chủ nghĩa bành trướng bá quyền.

6.2.2. QUAN ĐIỂM CỦA HỒ CHÍ MINH VỀ NHỮNG CHUẨN MỰC ĐẠO ĐỨC CÁCH MẠNG

d. Tinh thần quốc tế trong sáng

Trong suốt cuộc đời hoạt động cách mạng, Hồ Chí Minh đã dày công xây đắp tinh thần đoàn kết hữu nghị giữa nhân dân Việt Nam và nhân dân thế giới và đã tạo ra một kiểu quan hệ quốc tế mới: đối thoại thay cho đối đầu, nhằm kiến tạo một nền văn hóa hòa bình cho nhân loại.

Bác Hồ với Thủ tướng Ấn Độ Nerhu

6.2.3. QUAN ĐIỂM CỦA HỒ CHÍ MINH VỀ NHỮNG NGUYÊN TẮC XÂY DỰNG ĐẠO ĐỨC CÁCH MẠNG

Một là, nói đi đôi với làm, nêu gương về đạo đức

Hai là, xây đi đôi với chống

Ba là, tu dưỡng đạo đức suốt đời

Theo Hồ Chí Minh, thực có mấy nguyên tắc xây dựng đạo đức cách mạng?

- A. 2
- B. 3
- C. 4
- D. 5

6.3. TƯ TƯỞNG HỒ CHÍ MINH VỀ CON NGƯỜI

6.3.1

Quan niệm của Hồ Chí Minh về con người

6.3.2

Quan điểm của Hồ Chí Minh về vai trò của con người

6.3.3

Quan điểm của Hồ Chí Minh về xây dựng con người

6.3.1. QUAN NIỆM CỦA HỒ CHÍ MINH VỀ CON NGƯỜI

- Theo Hồ Chí Minh, con người là một chỉnh thể, thống nhất về trí lực, tâm lực, thể lực, đa dạng bởi mối quan hệ giữa cá nhân và xã hội (quan hệ gia đình, dòng tộc, làng xã, quan hệ giai cấp, dân tộc...) và các mối quan hệ xã hội (quan hệ chính trị, văn hóa, đạo đức, tôn giáo...).
- Trong thực tiễn, con người có nhiều chiều quan hệ: quan hệ với cộng đồng xã hội (là một thành viên); quan hệ với một chế độ xã hội (làm chủ hay bị áp bức); quan hệ với tự nhiên (một bộ phận không tách rời).
- Nét đặc sắc trong quan niệm của Hồ Chí Minh về con người là nhìn nhận đặc điểm con người Việt Nam với những điều kiện lịch sử cụ thể, với những cấu trúc kinh tế, xã hội cụ thể. Cách tiếp cận này đi đến việc giải quyết mối quan hệ dân tộc và giai cấp rất sáng tạo, không chỉ về mặt đường lối cách mạng mà cả về mặt con người.

6.3.2. QUAN ĐIỂM CỦA HỒ CHÍ MINH VỀ VAI TRÒ CỦA CON NGƯỜI

Con người là mục tiêu của cách mạng

- Con người là chiến lược số một trong tư tưởng và hành động của Hồ Chí Minh. Mục tiêu này được cụ thể hóa trong các giai đoạn cách mạng.
- Giải phóng dân tộc là xóa bỏ ách thống trị của chủ nghĩa đế quốc, giành lại độc lập cho dân tộc. Con người trong giải phóng dân tộc là cả cộng đồng dân tộc Việt Nam. Phạm vi thế giới là giải phóng các dân tộc thuộc địa.

6.3.2. QUAN ĐIỂM CỦA HỒ CHÍ MINH VỀ VAI TRÒ CỦA CON NGƯỜI

Con người là mục tiêu của cách mạng

- Giải phóng xã hội là đưa xã hội phát triển thành một xã hội không có chế độ người bóc lột người, một xã hội có nền sản xuất phát triển cao và bền vững, văn hóa tiên tiến, mọi người là chủ và làm chủ xã hội, có cuộc sống ấm no, tự do, hạnh phúc, một xã hội văn minh, tiến bộ.
- Giải phóng giai cấp là xóa bỏ sự áp bức, bóc lột của giai cấp này đối với giai cấp khác; xóa bỏ sự bất công, bất bình đẳng xã hội.
- Giải phóng con người là xóa bỏ tình trạng áp bức, bóc lột, nô dịch con người; xóa bỏ các điều kiện xã hội làm tha hóa con người, làm cho mọi người được hưởng tự do, hạnh phúc, có điều kiện phát huy năng lực sáng tạo, làm chủ xã hội, làm chủ tự nhiên và làm chủ bản thân.

6.3.2. QUAN ĐIỂM CỦA HỒ CHÍ MINH VỀ VAI TRÒ CỦA CON NGƯỜI

Con người là động lực của cách mạng

- Theo Hồ Chí Minh, con người là vốn quý nhất, động lực, nhân tố quyết định thành công của sự nghiệp cách mạng.
- Người nhấn mạnh “mọi việc đều do người làm ra”; “trong bầu trời không gì quý bằng nhân dân, trong thế giới không gì mạnh bằng sức mạnh đoàn kết của nhân dân”. “Dễ trăm lần không dân cũng chịu, khó vạn lần dân liệu cũng xong”. Cách mạng là sự nghiệp của quần chúng. Nhân dân là những người sáng tạo chân chính ra lịch sử thông qua các hoạt động thực tiễn cơ bản nhất như lao động sản xuất, đấu tranh chính trị - xã hội, sáng tạo ra các giá trị văn hóa.

6.3.3. QUAN ĐIỂM CỦA HỒ CHÍ MINH VỀ XÂY DỰNG CON NGƯỜI

a. Ý nghĩa của việc xây dựng con người

- Xây dựng con người là yêu cầu khách quan của sự nghiệp cách mạng, vừa cấp bách, vừa lâu dài, có ý nghĩa chiến lược.
- Xây dựng con người là một trọng tâm, bộ phận hợp thành của chiến lược phát triển đất nước, có mối quan hệ chặt chẽ với nhiệm vụ xây dựng chính trị, kinh tế, văn hóa, xã hội.
- “Vì lợi ích trăm năm thì phải “trồng người”. “Trồng người” là công việc lâu dài, gian khổ, vừa vì lợi ích trước mắt vừa vì lợi ích lâu dài, là công việc của văn hóa giáo dục. “Muốn xây dựng chủ nghĩa xã hội, trước hết cần phải có những con người xã hội chủ nghĩa”.

6.3.3. QUAN ĐIỂM CỦA HỒ CHÍ MINH VỀ XÂY DỰNG CON NGƯỜI

b. Nội dung xây dựng con người

Hồ Chí Minh quan tâm xây dựng con người toàn diện vừa “hồng” vừa “chuyên”. Xây dựng con người toàn diện với những khía cạnh chủ yếu sau:

Có ý thức làm chủ, tinh thần tập thể xã hội chủ nghĩa và tư tưởng “mình vì mọi người, mọi người vì mình.”

Cần kiệm xây dựng đất nước, hăng hái bảo vệ Tổ quốc.

Có lòng yêu nước nồng nàn, tinh thần quốc tế trong sáng.

Có phương pháp làm việc khoa học, phong cách quần chúng, dân chủ, nêu gương.

6.3.3. QUAN ĐIỂM CỦA HỒ CHÍ MINH VỀ XÂY DỰNG CON NGƯỜI

c. Phương pháp xây dựng con người

- Mỗi người tự rèn luyện, tu dưỡng ý thức.
- Việc nêu gương, nhất là người đứng đầu, có ý nghĩa rất quan trọng.
- Chú trọng vai trò của tổ chức Đảng, chính quyền, đoàn thể quần chúng. Thông qua các phong trào cách mạng như “Thi đua yêu nước”, “Người tốt việc tốt”. Đặc biệt phải dựa vào quần chúng theo quan điểm: dựa vào ý kiến của dân chúng mà sửa chữa cán bộ và tổ chức của ta.

Theo Hồ Chí Minh, xây dựng con người cần chú ý trên mấy nội dung?

- A. 2
- B. 3
- C. 4
- D. 5

6.4. XÂY DỰNG VĂN HÓA, ĐẠO ĐỨC, CON NGƯỜI VIỆT NAM HIỆN NAY THEO TƯ TƯỞNG HỒ CHÍ MINH

6.4.1

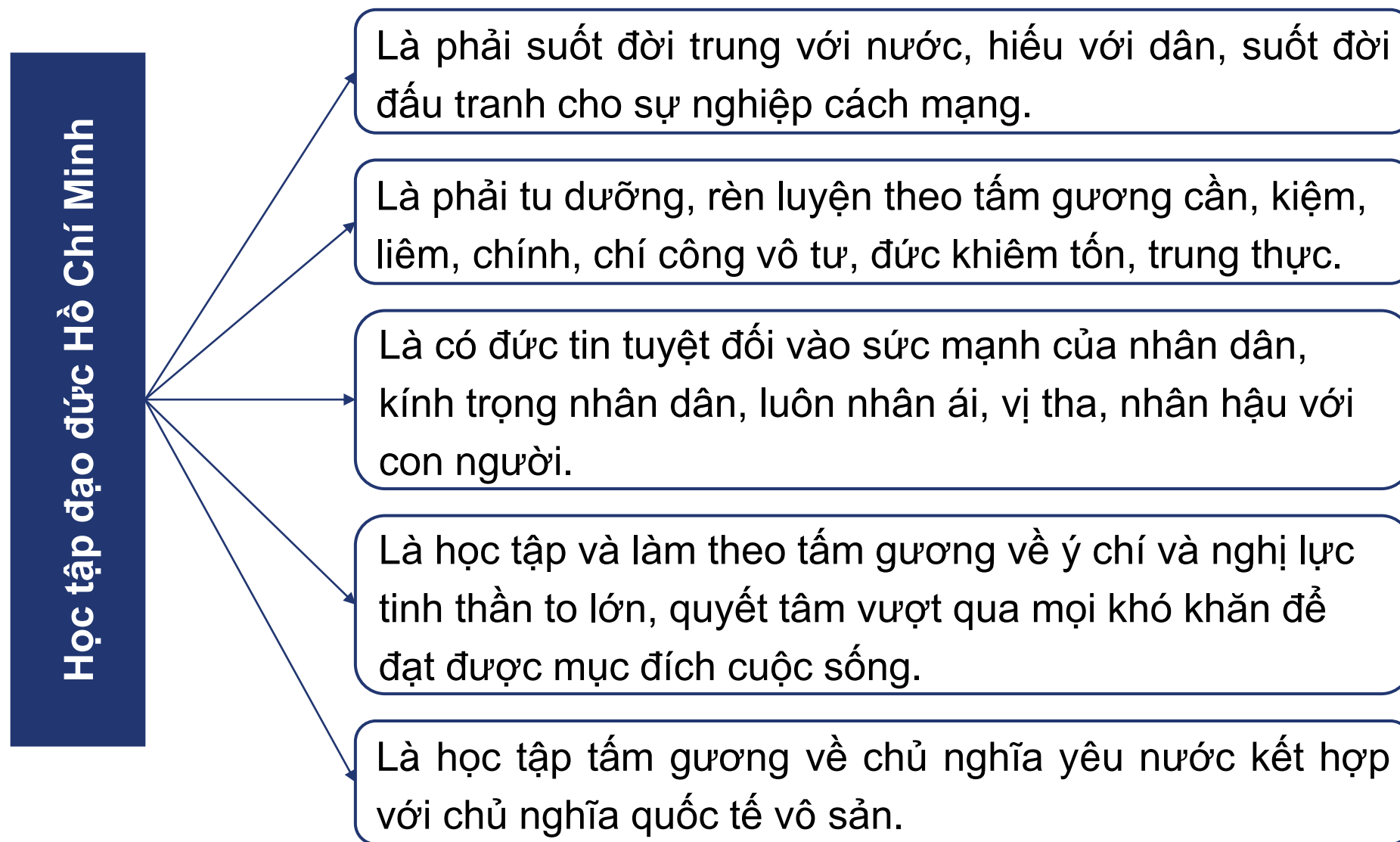
Xây dựng và phát triển
văn hóa, con người

6.4.2

Xây dựng đạo đức
cách mạng

- Đảng ta khẳng định: Phát huy và trọng dụng nhân tố con người với tư cách là trung tâm của chiến lược phát triển, đồng thời là chủ thể phát triển.
- Về xây dựng con người Việt Nam, Hội nghị lần thứ năm Ban chấp hành trung ương khóa VIII (7/1998) nêu lên nhiệm vụ xây dựng con người với các hệ giá trị chung thời kỳ đẩy mạnh công nghiệp hóa, hiện đại hóa và hội nhập quốc tế. Đó là con người với tinh thần yêu nước, tự cường dân tộc, phấn đấu vì độc lập dân tộc và chủ nghĩa xã hội...
- Cương lĩnh xây dựng đất nước trong thời kỳ quá độ lên chủ nghĩa xã hội (2011) khẳng định: “Con người là trung tâm của chiến lược phát triển, đồng thời là chủ thể phát triển”.
- Trải qua các kỳ đại hội VI, VII, VIII,... Đảng ta đều quan tâm đến xây dựng con người, coi con người là trung tâm của sự phát triển.

6.4.2. XÂY DỰNG ĐẠO ĐỨC CÁCH MẠNG

Trong giai đoạn hiện nay, để xây dựng được khối đại đoàn kết dân tộc vững chắc, cần dựa trên nền tảng nào?

- A. Giai cấp công nhân.
- B. Giai cấp công nhân và giai cấp nông dân.
- C. Giai cấp nông dân và tầng lớp trí thức.
- D. Giai cấp nông dân, công nhân và trí thức.

Thông qua chương 6 có thể thấy được những sáng tạo lý luận của Hồ Chí Minh đó là:

- Hồ Chí Minh đã sớm thấy vai trò sức mạnh của văn hoá, đã sớm đưa văn hóa vào chiến lược phát triển của đất nước.
- Xác lập hệ thống các quan điểm có giá trị xây dựng nền văn hóa mới Việt Nam.
- Đề cao vai trò của đạo đức, gắn đạo đức với sự tiến bộ của xã hội.
- Xác lập chuẩn hệ giá trị đạo đức cho con người Việt Nam.
- coi trọng con người và xây dựng con người.

Ý nghĩa của việc học tập:

- Thấy rõ những cống hiến kiệt xuất của Hồ Chí Minh trong lĩnh vực văn hóa, đạo đức và xây dựng con người mới.
- Xác định rõ phương hướng, biện pháp học tập tư tưởng văn hóa, đạo đức, theo tấm gương đạo đức Hồ Chí Minh.
- Nhận thức rõ biểu hiện cụ thể của chủ nghĩa nhân văn Hồ Chí Minh đặc biệt là sự quan tâm đến con người.